

PRAVOSUĐE U V.D. STANJU

ZA EVROPSKI PULS PIŠU

Mirko Đuković,
doktorand na
Centralnoevropskom
univerzitetu u Budimpešti

Ivana Vojinović,
generalna direktorka
Direktorata za životnu sredinu
i šefica RG za poglavlje 27

KOMENTAR

**Nećemo
cijediti suhu
drenovinu**

Nećemo cijediti suvu drenovinu

Foto: Vjesti

Piše: Vladan Žugić

Cijeđenje suve drenovine. Dobro poznata fraza svakom ko se iole ozbiljnije bavio novinarstvom.

To su obično oni periodi godine kada život uspori, kada normalan svijet odmara, dok urednici i novinari stavljaju prst na čelo - čime se baviti, kako naći dobre priče koje bi bile u interesu javnosti i koje bi privukle javnost.

Koliko je sada drugačije, manje izazovno i entuzijastično, svima da se bave evropskim integracijama nego prije skoro tri godine kada sam priredio posljednji broj *Evropskog pulsa*, koji je od 2005. pratio prve korake Crne Gore na putu ka članstvu ka EU? Tokom tog perioda za *Evropski puls* svoja viđenja evropskih integracija, konkretnih problema i objašnjenja onoga što nas čeka dali su brojni intelektualci, evropski zvaničnici, oni koji su u međuvremenu postali evroposlanici i komesari, do onih koji su šrafovi čitavog procesa – predstavnici civilnog društva i nacionalne i evropske administracije.

Razmišljajući o obnavljanju *Evropskog pulsa* sjetio sam se suve drenovine. Prošla godina, najavljena kao „ključna godina u procesu proširenje“ ostala je još jedna izgubljena godina. Posebno nakon ambiciozno zamišljenog Samita u Sofiji čija se najava pretvorila u nadgornjavanje kako da na njemu učestvuju svi iz regiona i EU – i Srbija i Kosovo i Španija. Šlag na tortu stavio je predsjednik Francuske **Emanuel Makron** koji se založio za odlaganje proširenja prije reforme same EU.

Umjesto obavezujuće vremenske odrednice za prijem u članstvo za svaku državu zapadnog Balkana pojedinačno, stigla je još jedna "nedvosmislena podrška evropskoj perspektivi" koju je francuski predsjednik preimenovao u "usidranje regiona sa i ka EU". I pobrao aplauz većine balkanskih vlasodržaca kojima se ionako ne žuri.

Briselsko birokratski autopilot sada vozi zemlje zapadnog Balkana ka EU sve do kraja 2019. U međuvremenu, EU se neće puno interesovati za region zbog Bregzita, ili će proširenje pokušati da gurne u stranu kao nepopularnu temu u susret majskim izborima za Evropski parlament. I tako sve do novembra kada bi trebalo da bude poznat novi saziv Evropske komisije. Najbolja potvrda toga je da će u junu, umjesto u aprilu kako je ranije planirano, biti objavljeni izvještaji za pojedinačne države regiona. I ti dokumenti više se i ne nazivaju izvještaji o napretku jer, kako sarkastično objašnjavaju u Briselu, napretka i nema.

Sada se vratimo na suvu drenovinu. Čime se baviti u tom periodu? Ni u dijelu institucija nemaju jasnu mapu puta.

Da li je odgovor u onom što je u posljednjem Izvještaju za Crnu Goru i Nezvaničnom papiru o prelaznim mjerilima za poglavlja 23 i 24 navedeno kao sporno, ili ako hoćete briselskom terminologijom, gdje su potrebni „*dodatni naponi*“. I čekati kako će EU izgledati za nekoliko mjeseci i kakav će stav zauzeti prema proširenju.

Posljednje dvije velike afere – *Atlas* i *Koverta* (i najavljene nove) – samo znače da ni institucije, ni novinari neće cijediti suvu drenovinu.

One su, zapravo, test za cjelokupno društvo koliko smo blizu ili daleko od evropskih vrijednosti – od Centralne banke i cjelokupnog finansijskog sistema, Uprave za sprječavanje pranja novca, preko izvještavanja medija do Agencije za sprječavanje korupcije, tužilaštva i sudova, te političkih partija.

Sve će to uredno bilježiti vrijedne briselske birokrate.

I pouka – da su crnogorske vlasti prije nekoliko godina ispunile makar dio evropske zadaće koja se odnosi na depolitizaciju, profesionalizaciju i efikasnost danas ne bi bilo ni afere *Atlas*, ni afere *Koverta*. I sve bi bilo manje bolno za crnogorsko društvo.

Foto: B. Čupić

Piše: Danilo Ajković

Autor je novinar FOS Media

MOGUĆI NOVI PROBLEM NA
PUTU EVROPSKIH INTEGRACIJA

PRAVOSUĐE U V.D. STANJU

Jaz između vlasti i opozicije u ovom trenutku je toliko dubok da nije realno očekivati dogovor o izboru ključnih pravosudnih funkcija u Skupštini

Izvjesnije je da će vladajuća većina u Skupštini Crne Gore produžiti mandat Vrhovnom državnom tužiocu (VDT) **Ivici Stankoviću** tako što će iskoristiti institut vršioca dužnosti, kao što je to učinjeno sa dijelom članova Sudskog savjeta, nego da dođe do dogovora vlasti i opozicije o dvotrećinskoj, odnosno tročetinskoj većini za izbor novog VDT, smatraju sagovornici *Evropskog pulsa*. Oni, istovremeno, upozoravaju da partije ne treba da gledaju iz ugla svojih političkih interesa ni na jedno pitanje u vezi sa pravosuđem.

Ove godine, 7. oktobra, okončava se petogodišnji mandat Stankoviću, koji će ispuniti i uslov za starosnu penziju, ali i mandat predsjednice Vrhovnog suda Crne Gore **Vesne Medenice**. Osim toga, ističu i mandati 13 predsjednika sudova zbog čega su već raspisani javni oglasi za izbore na te funkcije. Izmjenama Ustava iz 2013, na osnovu mišljenja Venecijanske

komisije koje je sugerisala Evropska komisija u cilju unaprijeđenja nezavisnosti pravosuđa, propisana je dvotrećinska većina u Skupštini za izbor VDT, sudija Ustavnog suda i četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika. Dodatno, propisano je da Sudski savjet dvotrećinskom većinom bira predsjednika Sudskog savjeta. Skupština od konstituisanja postojećeg saziva, novembra 2016, radi u krnjem sastavu, jer opozicija prvo jedinstveno a sada u značajnoj mjeri, bojkotuje njen rad, zbog slučaja koji je označen kao pokušaj terorizma na dan parlamentarnih izbora 2016. Jaz između vlasti i opozicije dodatno je produbljen zatvaranjem opozicionog poslanika **Nebojše Medojevića** i aktuelnim aferama vezanim za bankarski sistem i optužbama odbjeglog predsjednika Atlas grupe **Duška Kneževića** za korupciju predsjednika države i DPS-a **Mila Đukanovića** i njegovog saradnika **Slavoljuba Stijepovića**, ali i drugih visokih zvaničnika. Zbog toga mogućnost da vlast i opozicija dođu

do dvotrećinske, odnosno tročetinske većine u drugom krugu glasanja, za izbor VDT i članova Sudskog savjeta, izgleda kao nemoguća misija.

Foto: B. Pejović

Potpredsjednik Udruženja pravika Crne Gore, advokat **Sergej Sekulović**, smatra da nepostizanje dogovora o izboru ključnih nosilaca pravosudnih funkcija ne utiče na rejting partija jer ne opredjeljuje bitno birače. „Ali, sigurno da ovako stanje ima negativan uticaj na pregovarački proces Crne Gore sa EU. Koliko će se odraziti teško je procijeniti. Nezavisnost i samostalnost sudstva i samostalnost tužilačke organizacije predstavljaju *condicio sine qua non* čitavog procesa. U tom smislu, politički sistem treba da bude podrška, a ne opstrukcija. Ako ovakvo stanje potraje, imaćemo sve više otvorenih pitanja“, ocjenjuje Sekulović.

Foto: S. Prelević

Izvršna direktorka Akcije za ljudska prava (HRA) **Tea Gorjanc Prelević** kaže da se plaši da na EU integracije sve više utiče geopolitika, a sve manje vladavina prava. „Ako govorimo o vladavini prava, svakako da nedostatak spremnosti da se obezbijedi da ona funkcioniše - za što su neophodne državne ustanove, komplikuje stvar za Crnu Goru“, navela je Gorjanc Prelević.

Nedostatak političkog dogovora rezultirao je izostankom dvotrećinske većine u Skupštini za izbor četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravika. Vladajuća većina je polovinom 2018. izmijenila Zakon o sudskom savjetu, i sudijama i dotadašnjim članovima Savjeta iz reda uglednih pravika produžila mandat kroz v.d. stanje do izbora novih članova. Na to je dio opozicije, koji se bio vratio u Skupštinu, prigovorio da Skupština nije ni pokušala da okupi dvotrećinsku ili tročetinsku većinu, da se ušlo u namjerno suspendovanje Ustava nižim pravnim aktom i da se mandat vd stanja morao oročiti na godinu dana.

„Mandat Sudskog savjeta propisan je Ustavom, ali je riječ o mandatu institucije, a ne o mandatu članova Sudskog savjeta. Razlika je u mandatu Sudskog savjeta kao institucije u odnosu na mandat članova Sudskog savjeta“, branio je tada ministar pravde **Zoran Pažin** rješenje Vlade. Konačnu riječ o ustavnosti ovog rješenja daće Ustavni sud.

Sekulović na ovakvo stanje u Sudskom savjetu primarno gleda kroz krizu političkog sistema. „Radi se o iznuđenom rješenju, koje se može definisati kao granični slučaj, odnosno upitna je njegova ustavnost. Smatram da može izdržati test ustavnosti, jer nijedna grana vlasti ne može dugoročno blokirati drugu, posebno ako se ima u vidu da se radi o sudskoj grani vlasti. U kontekstu ove dileme bilo bi značajno da Ustavni sud što hitnije uzme ovaj predmet u razmatranje i da definitivni odgovor“, smatra Sekulović. On opominje da bi u slučaju utvrđivanja neustavnosti imali blokadu jedne grane vlasti, a politička kriza, koja i kroz slučaj Sudskog savjeta pokazuje svoju ozbiljnost, bila bi još dublja.

Foto: Z. Đurić

S druge strane, predsjednica Udruženja sudija Crne Gore i sudija Vrhovnog suda **Hasnija Simonović**, u razgovoru za *Evropski puls*, kaže da se u ovom slučaju radi o formalnoj nužnosti na koju smo, kako

Za vd VDT ne treba mijenjati zakon

Izbor VDT, koji je po funkciji i predsjednik Tužilačkog savjeta, biće jedno od ključnih pitanja u 2019, prvenstvo zbog brojnih afera koje se vezuju uglavnom za vladajuću DPS. Dio opozicije poziva Stankovića da podnese ostavku, a dio traži da smijeni Glavnog specijalnog tužioca **Milivoja Katnića**.

No, situacija sa izborom VDT-a je nešto povoljnija nego sa Sudskim savjetom. Ukoliko i ne dođe do izbora novog ili reizbora postojećeg VDT-a, tužilaštvo može nastaviti da funkcioniše i bez izmjene zakona. Naime, Zakon o državnom tužilaštvu propisuje da, u slučaju isteka mandata VDT-a, Tužilački savjet određuje v.d. državnog tužioca iz reda državnih tužilaca iz Vrhovnog državnog tužilaštva.

Predsjednica Udruženja sudija nije optimista kada je u pitanju izbor VDT-a u Skupštini. „Postoji mogućnost da taj čin doživi sudbinu Sudskog savjeta, zbog zahtjeva dvotrećinske većine. Ipak, smatram da od blokade izbora u ovom slučaju niko ne bi imao koristi, a šteta bi bila neizbježna. Vjerovatno bi se i onda našlo neko privremeno rješenje, ali time ne bi bio otklonjen problem“, kaže Simonović.

navodi, bili primorani zbog razloga političke prirode koji nemaju veze sa interesima sudstva. „Kako je zbog takvih poteza političkih struktura prijetila blokada Sudskog savjeta, njegovo funkcionisanje je bilo imperativ i morao se naći način da se to obezbijedi. Sadašnje rješenje nije idealno, ali njime je obezbijeden redovan rad Sudskog savjeta“, naglašava Simonović.

Upravo Sudski savjet, čiji je dio članova na čelu sa predsjednikom **Mladenom Vukčevićem** u v.d. stanju, moraće uskoro da pristupi izboru novog predsjednika Vrhovnog suda, i to dvotrećinskom većinom, jer Medenici mandat ističe 28. jula 2019. Sagovornici *Evropskog pulsa* nijesu jednoglasni oko pitanja da li ovakav sastav Sudskog savjeta može pristupiti izboru predsjednika Vrhovnog suda.

Sekulović smatra da ima legalitet, ali i ograničen legitimitet. „Ako Ustavni sud prije izbora predsjednika Vrhovnog suda potvrdi ustavnost ovakvog rješenja, onda se time i snaži legitimitet odluke. Ali, bez obzira na ovu mogućnost, pitanje punog legitimiteta će ostati otvoreno i biti predmet javne debate.“

No, Simonović smatra da Sudski savjet ima puni legitimitet za rad i odlučivanje, pa samim tim i za izbor predsjednika Vrhovnog suda. „Neometan rad Sudskog savjeta je u direktnom interesu građanki i građana Crne Gore i potrebno je iznaći sve moguće načine kako bi glavni administrativni organ sudstva ispunjavao svoju svrhu. Kad

kažem sve moguće načine, podrazumijeva se, naravno, da se ne smiju preduzimati nikakve protivustavne i protivzakonite mjere u ovom smislu. Kako Sudski savjet, i u ovakvom položaju, posjeduje legitimitet, cijenim da neće biti upitan izbor predsjednika Vrhovnog suda Crne Gore“.

Sa njom je saglasna i direktorka HRA, Tea Gorjanc Prelević, koja navodi da je legitimitet onakav koliko su legitimni i organi koji ga daju. „Opet, da bi država nastavila da funkcioniše, to sad, nažalost, tako mora da bude, i takav će izbor biti zakonit“.

U posljednjem Izvještaju EK za Crnu Goru stoji da je napredak u vladavini prava omogućio napredovanje u pregovaračkom procesu, i da će dalje ispunjavanje privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24 biti ključ za napredak Crne Gore u pristupnim pregovorima. Navedeno je i da je crnogorski pravosudni sistem umjereno pripremljen i da je ostvaren određeni napredak. „Zakonodavni okvir za pravosuđe koji ima za cilj povećanje stepena nezavisnosti i profesionalizma tek treba da bude implementiran u potpunosti“, ocjenjuje EK.

Vučinić: Kvalifikovana većina „da“, ali ne dvotrećinska

Donedavni sudija Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu, profesor **Nebojša Vučinić**, u izjavi za *Evropski puls*, navodi da je potrebna neka kvalifikovana većina za izbor najviših funkcija u pravosuđu, ali da nigdje nije uobičajena dvotrećinska većina koja je propisana Ustavom Crne Gore.

Foto: Portal RFE

„Dvotrećinska većina faktički znači blokadu. Mislim da za izbor predsjednika Vrhovnog suda u Sudskom savjetu neće biti problema, ali kod izbora VDT-a u Skupštini mogu nastati svi oni problemi koji su već prisutni i kod izbora članova Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika. Neka vrsta kvalifikovane većine, posebno u tranzicionim državama je poželjna, ali nikako dvotrećinska“, decidan je Vučinić.

Vučinić je po povratku sa sudovanja u Strazburu konkurisao za Sudski savjet, ali poput ostalih kandidata nije dobio potrebnu podršku poslanika, a na drugi javni poziv se nije prijavio.

Na pitanje da li je Crna Gora 2013, kada je mijenjan Ustav, „dorasla“ propisivanju kvalifikovane većine za izbor nosilaca najviših pravosudnih funkcija, Sekulović kaže da je ovo rješenje trebalo da dovede do demonopolizacije moći i do depolitizacije pravosuđa. „Ono je na test stavilo ozbiljnost našeg političkog sistema. Tačno je da se na samom početku uočavaju krupne manjkavosti ovakvog rješenja, odnosno da ga politički interesi lako ruše. Međutim, ne smatram da se treba vraćati na prethodna rješenja“, smatra on.

Gorjanc Prelević objašnjava da je uvođenje kvalifikovane većine bio način da se obezbijedi legitimitet osoba na izuzetno odgovornim funkcijama, odnosno da to budu ljudi koji bi uživali poštovanje i povjerenje. „Iza kojih bi stala i opozicija, koji ne bi u startu bili omalovažavani kao partijski ljudi, koje je postavila stranka koja vlada preko dvije decenije, sa svim sumnjama koje uz to neminovno idu. Ispostavilo se da političkoj pijaci ništa nije sveto... Neodgovorno je što opozicija nije obezbijedila izbor novog Sudskog savjeta u kojem bi se našao bivši sudija Evropskog suda za ljudska prava. Propuštena je prilika da se Sudski savjet razbistri i da se sudstvo iskrenije okrene reformi“, ocjenjuje ona.

Ni Simonović nije za vraćanje na staro, ali jeste za unaprjeđenje ustavnih i zakonskih rješenja, kao i za povećanje odgovornosti političara.

Ulaganja u zaštitu životne sredine nisu troškovi, **nego investicija u budućnost**

Foto: V. Mišković

Piše: Ivana Vojinović

Autorica je generalna direktorka Direktorata za životnu sredinu u Ministarstvu turizma i održivog razvoja Vlade Crne Gore i šefica Radne grupe za Poglavlje 27

Međuvladina konferencija o pristupanju Crne Gore EU tokom koje su otvoreni pregovori u Poglavlju 27 - *Životna sredina i klimatske promjene* održana je 10. decembra 2018. u Briselu. U pitanju je poglavlje koje je, po mnogim parametrima, ali i po iskustvu novih država članica iz ranijih talasa proširenja, jedno od najtežih i finansijski najzahtjevnijih u pregovaračkom procesu.

Do sada urađene finansijske projekcije ukazuju da je do 2035. godine u oblast životne sredine neophodno investirati €1,429 mlrd. Određeni dio tih sredstava, od preko €100 miliona, već je u periodu 2016-2018. obezbijeđen i uložen u oblast kvaliteta vazduha, sanaciju odlagališta otpada, izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, izgradnju kanalizacione i vodovodne mreže, zaštitu prirode, sanaciju industrijskog zagađenja, itd.

Iako obezbjeđivanje finansijskih sredstava nije jednokratno, već se odvija tokom dužeg vremenskog perioda, pažljivo gradimo finansijsku konstrukciju. Kako ova oblast podrazumijeva brojne kapitalne investicije u infrastrukturu otpada i otpadnih voda, unaprijeđenje tehnoloških procesa u industriji, i sl. dominantni finansijski izvori su: povoljni kreditni aranžmani, IPA donacije, te sredstva iz državnog i opštinskih budžeta, kao i Eko fond. Zbog prirode obaveza iz ovog poglavlja (npr. u oblasti kvaliteta vazduha i sprječavanja industrijskog zagađenja), neke aktivnosti finansiraće privatni sektor (npr. kompanije u oblasti industrije i energetike).

Vlada je u novembru 2018. donijela Odluku o osnivanju Eko fonda. To znači da će kroz Eko fond sredstva prikupljena od strane subjekata koji obavljaju aktivnosti koje zagađuju životnu sredinu biti plasirana u projekte u oblasti životne sredine. Pored sredstava od eko naknada, sredstva za finansiranje Fonda obezbjeđivaće se i iz: kredita, donacija, instrumenata, programa i fondova EU,

Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija.

Kako će od dana punopravnog članstva u EU Crna Gora postati korisnica strukturnih fondova EU, doći će do značajnog povećanja raspoloživih sredstava na koje će naša država moći da računa za brojne aktivnosti iz Poglavlja 27.

Procjene su da će se najveći finansijski teret u visini od €841 milion ticati oblasti kvaliteta voda, a kroz izgradnju postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda i infrastrukture u oblasti pijaće vode i zaštite od poplava. Da bi sistem upravljanja otpadom funkcionisao kao i u EU, i obuhvatao selektivno sakupljanje otpada, reciklažu pojedinih frakcija otpada, riješeno pitanje tretmana opasnog otpada i sl, potrebno je ulaganje od €368 miliona.

Projektovano je i da bi industrija i država u cilju dostizanja standarda kvaliteta vazduha, u skladu sa propisima EU, trebalo da investiraju €130 miliona, a vezano za uvođenje nove i efikasnije tehnologije u energetske i industrijske sisteme, kao i uvođenje sistema daljinskog grijanja u kritičnim zonama. Po osnovu zaštite prirode predviđa se ulaganje od €33 miliona koje se u najvećem dijelu vezuje za uspostavljanje ekološke mreže Natura 2000, upravljanje zaštićenim područjima prirode i uopšte zaštitu biljnih i životinjskih vrsta, posebno rijetkih i ugroženih.

U svakom slučaju, sva investiciona i ostala ulaganja u oblast životne sredine nužna su i opravdana. Zapravo ovdje ne govorimo o troškovima, već isključivo o dugoročnim investicijama koje će podići standarde u životnoj sredini, unaprijediti uslove javnog zdravlja i kvaliteta života građana Crne Gore, kao i konkurentnost cjelokupne privrede.

PREPISIVANJE PRAVA NE ČINI PRAVDU

Autor je trenutno na doktorskim studijama na Centralnoevropskom univerzitetu u Budimpešti, gdje radi na tezi "Ustavnopravni i bioetički regulatorni okvir i tehnologija štampanja ljudskog tkiva u EU, SAD i Singapuru"

Piše: Mirko Đuković

Pristupanje Evropskoj uniji podrazumijeva potpuno usklađivanje pravnog, političkog i ekonomskog sistema jedne države komunitarnom sistemu koji je podijeljen u tzv. pregovaračka poglavlja. Terminologija evropskih integracija može da zvuči nerazumljivo. Zato je možda najjednostavnije reći da Crna Gora ima niz domaćih zadataka kako bi zadovoljila kriterijume za punopravno članstvo u EU.

Ove godine je jedanaest godina od kada je Crna Gora pošla u školu evropskih integracija, devet od kada je dobila status redovnog učenika, a sedam od kada radi domaće zadatke (tj. pregovara sa EU).

Kad smo se upisali u školu i dobili status redovnog učenika, Evropska komisija je jasno stavila do znanja, da i pored redovnog i marljivog učenja, postoji sedam ključnih prioriteta koje moramo da ispunimo kako bismo diplomirali. Ti prioriteti se odnose na unaprijeđenje izbornog zakonodavnog okvira, reformu i profesionalizaciju državne uprave, jačanje vladavine prava kroz depolitizaciju pravosuđa, poboljšanje zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije, jačanje borbe protiv organizovanog kriminala, unaprijeđenje medijskih sloboda i saradnje sa civilnim društvom, i konačno sprovođenje pravnog i političkog okvira za borbu protiv diskriminacije, uz garantovanje pravnog statusa raseljenim licima (Roma, Aškalija i Egipćana) i osiguranje poštovanje njihovih prava.

Jednom godišnje, svaki đak dobija ocjenu napretka, i svake je godine Crna Gora najbolji đak u odnosu na đake iz susjednih klupa. Ocjene su opisne, ali prevedeno u kvantitativne nisam siguran da su to odlike najboljeg đaka. A evo i zašto - iz 21 predmeta Crna Gora ima ocjenu „tri“ ili možda čak i „tri minus“. Iz osam predmeta „četvorke“, iz tri „petice na lijepe oči“, a iz dva predmeta ima

„dvojku“. Dva predmeta tek sad počinje i biće potrebne godine da uradi domaći kvalitetno.

A ako je zaista prosječna ocjena „tri“, moramo se zapitati: zašto ovako dobar đak, koji tvrdi da marljivo radi domaće, ne dobija bolje ocjene?

Crna Gora redovno, dobija opomenu da iako na papiru domaći izgleda uredno i u skladu sa očekivanim, u praksi nešto ne štima. U četiri posljednje godine, iz većine predmeta konstantno dobijamo istu ocjenu. Kako je onda moguće da je Crna Gora najbolja učenica?

Prosto, Crna Gora to nije. Prepisivanje prava a nesprovođenje prava je Ahilova peta školovanja u evropskim integracijama. Drugim riječima, prepisivanje prava ne čini pravdu ali poštovanje prava čini pravdu.

Pravna država i vladavina prava kao jedan od osnovnih preduslova koje je Crna Gora dobila prilikom upisa u školu evropskih integracija ostaje i dalje slabost na koju učitelji ukazuju. Onih sedam prioriteta koje treba ispuniti da bi uspješno diplomirali su usko vezani za osnovnu političku pretpostavku da je Crna Gora suštinski zainteresovana da bude država vladavine prava, koja se može samo i isključivo ostvariti kroz slobodne i neposredne izbore, ustavnim garancijama ljudskih prava i nezavisnom sudskom vlašću.

Nažalost, iz godine u godinu, dobijamo opomene da primjena prava kasni, da korupcija, netransparentnost i neprofesionalizam ostaju glavne odlike državnog aparata, da odbijamo da pristupimo korjenitim promjenama izbornog zakonodavstva kao temelja demokratskog društva. Sve se čini da naš đak nije ni blizu diplomiranja, „a ka' će ne znamo“.

TRANSPARENTNOST VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA U CRNOJ GORI

UNIVERZITETSKI ZIDOVI

Priredila: Milica Zindović

Ukupna prosječna ocjena visokoškolskih ustanova kad je u pitanju dostupnost podataka na njihovim zvaničnim sajtovima, na skali od 1 do 5, je 2.39. Zato bi pitanje transparentnosti moralo biti više u fokusu nadležnih obrazovnih institucija, stoji u analizi Centra za građansko obrazovanje (CGO) „[Univerzitetski zidovi](#)“, koja je urađena uz podršku fondacije Hajnrih Bel.

Istraživanje je obuhvatilo osam visokoškolskih ustanova u Crnoj Gori, i to četiri univerziteta – Univerzitet Crna Gora (UCG), Univerzitet Mediteran (UM), Univerzitet Donja Gorica (UDG), Univerzitet Adriatik i četiri samostalna fakulteta – Fakultet za državne i evropske studije (FDES), Fakultet za internacionalni menadžment u turizmu (FIMT), Fakultet za poslovni menadžment (FPM) i Fakultet za crnogorski jezik i književnost (FCJK). Državni UCG ima najbolju prosječnu ocjenu (3.17), dok je na začelju privatni FIMT (1.43). Pri tome, UCG bilježi najslabiju ocjenu u transparentnosti finansijskog poslovanja, a ne postoje ni podaci o izdatim diplomama, kao ni o broju studenata. Apostrofirana je i netransparentnost rada Suda časti na UCG.

Iako kroz ovo istraživanje, nije provjeravana istinitost podataka, već samo njihova dostupnost, sumarni nalazi za sve ustanove ukazuju na brojne nedostatnosti sistema u domenu dostupnosti opštih akata, načina organizacije i postojanja repozitorijuma. To je bio i osnov preporuka za unaprjeđenje kvaliteta, transparentnosti i efikasnosti rada ovih ustanova.

Prvenstveno, preporučeno je da se kroz predstojeće izmjene i dopune Zakona o slobodnom pristupu informacijama nedvosmisleno utvrdi obaveza svih visokoobrazovnih ustanova da objavljuju informacije o svom radu, kao i da Državna revizorska institucija (DRI) uradi reviziju finansijskog poslovanja UCG. CGO je preporučio i da novouspostavljena Agencija za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju sprovodi kontinuirani monitoring

dužine trajanja studija na svim ustanovama, prolaznosti studenata i dobi u kojoj najčešće završavaju studije. Ukazano je i na potrebu da spiskovi studenata koji su završili osnovne, master i doktorske studije na visokoobrazovnim ustanovama na kojima su te diplome stekli budu dostupni i to po akademskim godinama, a u cilju verifikacije prolaznosti studenata i sprječavanja pojave "kupovine diploma". Ovo bi moralo pratiti i uvođenje zakonske obaveze svih visokoobrazovnih institucija da pohranjuju završne diplomske, master i doktorske radove svojih studenata u otvorene elektronske repozitorije, ali i javno objavljivanje imena mentora za čije se studente utvrdi da su plagirali rad. Takođe se insistira na objavljivanju magistarskih i doktorskih radova svih zapošljenih na univerzitetima, kako bi se prevenirale nepravilnosti prilikom izbora u zvanja i zapošljavanje.

Dodatno, kao jedan od načina da se poboljša kvalitet rada, predlaže se unaprjeđivanje socijalnih mreža visokoobrazovnih institucija i izrada softvera za studente koji bi bio personalizovan.

Na kraju, sugeriše se da Agencija za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju napravi rang listu visokoobrazovnih ustanova, uz uzimanje transparentnosti kao jednog od parametara po kojima će se ove ustanove rangirati i od kojih će zavisiti njihova konačna pozicija.

EIC Bilten - *Evropski puls* - je elektronski časopis koji izdaje Centar za građansko obrazovanje (CGO). Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Glavni i odgovorni urednik:
Vladan Žugić

Uređivački kolegijum:
Damir Nikočević, dr Vladimir Vučković, Daliborka Uljarević

Prevod i lektura:
CGO

Dizajn i prelom:
Filip Đurišić

Produkcija:
Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Evropski puls možete preuzeti na sajtu www.cgo-cce.org

MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE

Izdavanje ovog časopisa podržalo je Ministarstvo javne uprave kroz projekat "*Pregovarajmo zajedno za Crnu Goru u EU*"

Stavovi izraženi u *Evropskom pulsu* isključiva su odgovornost CGO-a i ne odražavaju nužno stavove Ministarstva javne uprave.